

Sygn. akt II KK 90/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cezar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSA del. do SN Barbara du Château

Protokolant Ewa Oziębła

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika,
w sprawie **J. M. S., K. S. G.**

skazanych z art.13 § 1 kk w zw. z art.148 § 1 kk i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt

[...]zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 15 grudnia 2010 r.

1) uchyla zaskarżony wyrok w części:

a) dotyczącej orzeczenia o karach łącznych,

b) w części utrzymującej wyrok Sądu Okręgowego co do

czynu z pkt. III (art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk) i w tym

zakresie przekazuje sprawę Sądowi

Apelacyjnemu

do ponownego rozpoznania w postępowaniu

odwoławczym,

2) w pozostałym częściach oddała obie kasacje jako oczywiście bezzasadne,

3) na podstawie art. 537 § 2 kpk w zw. z art. 439 § 1 pkt. 9 kpk i art. 17 § 1 pkt. 6 kpk oraz art. 632 pkt. 2 kpk uchyla zaskarżony wyrok i zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego w W. w części skazującej z art. 158 § 1 kk:

a) S. G. za czyn opisany w pkt. 2;

b) M. S. za czyn opisany w pkt. VI części wstępnej i w pkt. 5 części dyspozytywnej wyroku Sądu Okręgowego, i umarza postępowanie o te czyny wobec oskarżonych, zaś kosztami procesu w tej części obciąża Skarb Państwa;

4) przekazuje sprawę w zakresie kar łącznych Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania;

5) obciąża skazanych pozostałymi kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 grudnia 2010 r. uznał J. M. S. i K. S. G. za winnych:

1. tego, że w dniu 2 września 1996 r. w W. działając wspólnie i w porozumieniu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc użyciem przemocy w postaci bicia oraz porwaniem dziecka i ponownym wywiezieniem do lasu i biciem, stwarzając uprzednio sytuację świadczącą o zagrożeniu życia lub zdrowia, a polegającej na wywiezieniu samochodem do lasu, nakazaniu rozebrania się do naga i przełożeniu przez żerdzie zmusili T. S. do podpisania weksla na kwotę 12.600 zł plus odsetki w wysokości 25% w skali miesiąca, i na podstawie art. 282 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał oskarżonych na kary po 2 lata pozbawienia wolności,

2. tego, że w dniu 12 października 1996 5r. w Warszawie działając wspólnie i w porozumieniu brali udział w pobiciu T. S. w ten sposób, że po porwaniu go na ul. T. bili go i kopali po całym ciele, a potem po wywiezieniu nad Kanał [...] – po założeniu pokrzywdzonemu na szyję pętli z linki – zaciskali ją, bili kijem baseballowym po całym ciele, a następnie ciągnęli go za samochodem, przez co narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiej rozstroju zdrowia, i na podstawie art. 159 k.k. z 1969 r. skazał ich na kary po 2 lata pozbawienia wolności,
3. czynu z pkt III aktu oskarżenia, opisanego ostatecznie w ten sposób, że w nocy z 15 na 16 grudnia 1996 r. w W. i S., działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia T. S., usiłowali powiesić go na drzewie w ten sposób, że założyli mu pętlę na szyję zawierając jej koniec na gałąź, nakazali pokrzywdzonemu klęcząc na ziemi, co powodowało uciskanie szyi, lecz zamierzonego celu nie osiągnęli z uwagi na zerwanie kabla i ucieczkę pokrzywdzonego, i na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i 4 § 1 k.k. skazał oskarżonych na kary po 8 lat pozbawienia wolności,
4. czynu wypełniającego dyspozycję art. 282 k.k. i 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i 4 § 1 k.k. popełnionego na szkodę P. M. i na podstawie art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył oskarżonym kary po 2 lata pozbawienia wolności,
5. czynu z pkt VI wyczerpującego dyspozycję art. 159 k.k., dokonanego na szkodę W. K. i na podstawie tego przepisu skazał oskarżonych na kary po 2 lata pozbawienia wolności,
6. czynu z art. 282 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., opisanego w pkt VII, za który wymierzył oskarżonym kary po roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
7. czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., opisanego w pkt VIII, za który wymierzył oskarżonym kary po roku pozbawienia wolności,
8. na podstawie art. 85 i 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonym kary łączne po 10 lat pozbawienia wolności,
9. uniewinnił oskarżonych od dokonania czynu opisanego w pkt V,

oraz rozstrzygnął o zaliczeniu aresztu tymczasowego na poczet tych kar i o kosztach sądowych.

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonych, zamienił wyrok Sądu Okręgowego m.in. w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenia o karach łącznych pozbawienia wolności,
- odnośnie czynu z pkt 2 wyroku przyjął, że K. G. nie używał kija baseballowego i po zakwalifikowaniu tego czynu z art. 158 § 1 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- z pkt 3 wyroku z podstawy prawnej skazania wyeliminował art. 4 § 1 k.k., zaś do podstawy prawnej wymiary kary powołał art. 60 § 2 i § 6 pkt 1 k.k., po czym za przypisany czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. wymierzył oskarżonym kary po 5 lat pozbawienia wolności,
- odnośnie pkt 5 wyroku przyjął, że M. S. nie używał kija baseballowego i po zakwalifikowaniu tego czynu z art. 158 § 1 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył temu oskarżonemu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- przyjął, że czyny z pkt 6 i 7 wyroku stanowią jedno przestępstwo, za które na podstawie art. 282 k.k. wymierzył oskarżonym kary po roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- utrzymał w mocy wyrok w pozostałej oskarżonej części,
- wymierzył oskarżonym nowe kary łączne pozbawienia wolności: J. S. w wysokości 6 lat, a K. G. w wysokości 6 lat i 6 miesięcy.

W kasacjach obrońców zarzucono rażące naruszenie m.in. art. 433 § 2 k.p.k. i 457 § 3 k.p.k., przy czym zdaniem obrońcy K. G., w związku z art. 7 k.p.k. – przez dowolną ocenę materiału dowodowego i analizę „zarzutów obrony w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej ich oceny oraz nierozważenie i nieustosunkowanie się do zarzutów w sposób wyczerpujący i dostateczny”, co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Obaj obrońcy wnosili o uniewinnienie oskarżonych od przypisanych im czynów, zaś obrońca J. S. ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasacje wnosił o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych. Dodatkowo, w uzasadnieniu skargi zasygnalizował, że w

odniesieniu do czynów zakwalifikowanych przez Sąd odwoławczy z art. 158 § 1 k.k. z 1969 r. (czyn z pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego i czyn wskazany w pkt 5 tego wyroku – czyn VI a/o i części wstępnej wyroku) doszło do przedawnienia ich karalności, w chwili wyrokowania przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargom kasacyjnym, a zwłaszcza kasacji obrońcy K. G., nie można odmówić słuszności w części zarzucającej rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. przez nienależyte odniesienie się do argumentów apelacji kwestionujących wypełnienie przez oskarżonych znamion czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. (czyn z pkt III (3) wyroku). Zrozumiałe jest zaniechanie przez obrońców wysunięcia zarzutu obrazy prawa materialnego co do tego czynu, skoro kwestionowane były ustalenia faktyczne o sprawstwie oskarżonych. Był to czyn o najwyższym stopniu szkodliwości, za który Sąd I instancji wymierzył najsurowsze kary – po 8 lat pozbawienia wolności. Miały one decydujący wpływ na wysokość orzeczonych kar łącznych. Taki wpływ kar za to przestępstwo utrzymał się w instancji odwoławczej, mimo nadzwyczajnego złagodzenia sankcji za usiłowanie zabójstwa. Waga tej jedynej przypisanej zbrodni wymagała szczególnego zwrócenia uwagi na jej okoliczności i udzielenie odpowiedzi na pytania, które wprawdzie wprost nie zostały wyartykułowane w apelacjach, ale nie powinny pozostać poza uwagą Sądu odwoławczego rozpoznającego kwestię sprawstwa i winy, a zatem i kwalifikacji prawnej (art. 433 § 2 k.p.k. i art. 447 § 1 k.p.k.). Decydujące znaczenie dla subsumpcji prawnej zachowania ma jego opis zawarty w wyroku. Sąd Apelacyjny nie mógł przejść do porządku nad elementami tego opisu, skoro są odzwierciedleniem ustawowych znamion przestępstwa (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.). Powinno wywołać refleksję i właściwą reakcję choćby tylko w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (jeżeli nie w jego treści) porównanie opisów czynów z pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego z opisem czynu z pkt III (pkt 3 wyroku tego Sądu). Opis czynu, który był tylko pobiciem, okazał się drastyczniejszy niż usiłowanie zabójstwa. Nie zmienia tej wymowy rozwinięcie w uzasadnieniu wyroku opisu zachowania oskarżonych (s. 7 – 9) i jego ocena (s. 116 – 117), skoro – jak wspomniano – kluczowe znacznie mają ustalenia faktyczne zawarte w opisie przypisanego czynu (w wyroku). Pytania, które nie doczekały się odpowiedzi, postanowione zostały

obecnie na s. 7 kasacji K. G. a także na s. 6 kasacji J. S. Brak uzasadnienia Sądu odwoławczego w tej newralgicznej kwestii, to jest kwalifikacji zachowania oskarżonych opisanego w pkt III powodował niemożność skontrolowania toku rozumowania Sądu w tym zakresie, a w rezultacie, dokonanie oceny, czy dochowane zostały wymogi z art. 433 § 2 k.p.k. co do tego czynu.

Dlatego w odniesieniu do przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. zaskarżony wyrok został uchylony, zaś sprawa w tej części przekazana Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Rozstrzygnięcie kasatoryjne musiało również objąć, z urzędu (art. 536 *in fine* k.p.k.), skazanie oskarżonych za czyny z art. 158 § 1 k.k. Były one i są zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności. Karalność za to przestępstwo ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat (art. 101 § 1 pkt 4 k.k.), a jeśli w tym czasie wszczęto postępowanie przeciwko osobie, jak było w tym wypadku, karalność takiego przestępstwa ustaje z upływem 5 lat po zakończeniu okresu z art. 101 § 1 pkt 4 k.k. (patrz art. 102 k.k.), czyli po 10 latach od daty popełnienia czynu. W chwili wyrokowania przez Sąd Apelacyjny okres ten już upłynął (czyny popełniono w 1996 r.). Dlatego uchylono w tej części zaskarżony wyrok i umorzono postępowanie o czyny z art. 158 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny rozstrzygnie również o nowej karze łącznej.

Uznanie obu kasacji za oczywiście bezzasadnych w pozostałym zakresie, to jest w części dotyczącej innych czynów niż z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k., zwalniało od obowiązku sporządzenia pisemnych motywów w tej oddalonej części (art. 535 § 3 zd. pierwsze k.p.k.).